

Manastir Vojlovica

Istorija pravoslavnog crkvenog života u Starčevu traje stotinu godina. Izgradnjom pravoslavne crkve posvećene svetom Pantelejmonu, 1911. godine, Starčevci su konačno mogli da se podiče svojim hramom. Od doseljavanja Srba u naše krajeve koje je otpočelo sredinom 18. veka, pa sve do 1911. godine, starčevački pravoslavci su bili vezani za manastir Vojlovicu. Vojlovački kaluđeri su držali starčevačku parohiju, tamo su obavljana krštenja, venčanja, pa i sahrane, jer je u blizini postojalo i pravoslavno groblje koje je nažalost porušeno tokom izgradnje hemijske industrije.

U narednom tekstu biće reči o bogatoj istoriji manastira Vojlovica koji već šest vekova ponosno stoji na svom mestu i odoleva svim istorijskim i društvenim neprilikama. U izvornom obliku prenosimo vam tekst "Iz istorije manastira Vojlovice" koji je objavljen u knjizi Versko-crkveni život Srba u Banatu iz 2001. godine, autora protojereja stavrofora Miloša A. Popovića. Ova publikacija predstavlja svojevrtni šematizam, ima veliki istraživački značaj i putokaz je zainteresovanima za pravoslavnu versku, crkvenu, ali i širu društveno-kulturnu problematiku na području Banata.

Manastir Vojlovica kod Pančeva posvećen je sv. Arhangelima Mihailu i Gavrilu. Osnovani su ga i podigli monasi "sinajci" uz pomoć srpskog kneza Lazara i sina mu Stefana Lazarevića u vremenu od 1383. do 1405. godine, kada je despot Stefan izdao ovom manastiru darovnu povelju. Kao i svi manastiri, tako je i manastir Vojlovica za vreme turskih upada u Banat, a posebno za vreme turske vladavine Banatom, bio rušen, paljen, napuštan i obnavljan. Godine tih obnova često su uzimane kao vreme osnivanja manastira, kao što je slučaj i sa manastirom Mesićem. Međutim, imamo pomena o manastiru Vojlovici još pre dolaska Turaka u Banat, pre njegovog rušenja i obnove. Tako 1526. i 1530. godine, dakle pre dolaska Turaka u Banat, spominju se neki pravoslavni kaluđeri koji su iz Srbije preko Dunava prešli u Banat, i tu blizu obale Dunava našli monaško stanište. Da je to stanište bio manastir Vojlovica svedoči podatak da je 1542. godine bio u manastiru Vojlovici iguman Partenije sa 36 kaluđera. Po mišljenju profesora Bogoslovskog fakulteta, Stevana Dimitrijevića, manastir Vojlovica verovatno je bio metoh manastira Vinče. Kada su manastir Vinču razorili Turci, bratstvo manastira prebeglo je preko Dunava i došlo u svoj metoh, manastir Vojlovicu.

Kada su Turci 1552. godine zavladali Banatom, oni su, kao i sve druge pravoslavne svetinje, manastir Vojlovicu napali i obesvetili. Obnovom Pečke patrijaršije 1557. godine, obnovljen je i manastir Vojlovica i duhovni život manastirskog bratstva. To podnošljivo stanje nije dugo trajalo, što se vidi iz zapisa monaha Vojlovice, Kosme, koji je na zapovest igumana kir Save u "Mesečnik" za mesec januar zabeležio: "U ljuta i tužna i priskrina vremena, kad je Carigradom, srpskom zemljom i drugim okolnim zemljama vladao veliki Amir i Sulejman, agarenski car M. II - jao, oci i braćo", piše Kosma, "kako da vam izrazim tadašnju hrišćansku ljutu skrb i bezakonje, nasilje i teške namete od bezakonih i prokletih Turaka i uništavanje i zapušćenje svetih božanskih crkava, a naročito velikih lavra u Srpskoj zemlji, koje su gradili hrišćanska gospoda, a od mnogih bezakonici učiniše svoje mečite i prokleta svoja besovska mamišta..."

(nastaviće se)